

Przedmiotem projektu jest wytwarzanie i badanie jednowymiarowych nanostruktur (nanodrutów) będących kombinacją topologicznych izolatorów krystalicznych z ferro/antyferro – magnetykami i nadprzewodnikami. Topologiczne izolatory krystaliczne są materiałami o unikalnych właściwościach fizycznych. Z powodu specyficznych symetrii sieci krystalicznej (struktura regularna, soli kuchennej) oraz specjalnych cech struktury pasmowej, niektóre spośród szerokiej gamy wąskoprzerwowych półprzewodników IV-VI - np. związki potrójne PbSnSe i PbSnTe, charakteryzują się występowaniem tzw. „topologicznej ochrony”, co wiąże się z obecnością odpornych na wsteczne rozpraszanie, nośników ładunku elektrycznego na brzegu materiału (powierzchni w przypadku kryształu objętościowego, lub krawędzi w przypadku cienkiej warstwy). Tego typu nośniki mają charakter bezmasowych fermionów Diraca (analogicznie jak nośniki prądu elektrycznego w grafenie) i charakteryzują się b. wysokimi ruchliwościami. Ponadto (w odróżnieniu od grafenu) topologicznie chronione nośniki ładunku posiadają określoną orientację spinową (spin prostopadły do wektora falowego k).

Wyżej wspomniane cechy topologicznych izolatorów krystalicznych powodują występowanie bardzo ciekawych właściwości fizycznych na styku (międzypowierzchni) tych materiałów z badanymi od dawna ferro i antyferromagnetykami oraz nadprzewodnikami. Jest to związane z wzajemnymi oddziaływaniami spinowo zorientowanych nośników prądu i lokalnych momentów magnetycznych w Ferro/antyferromagnetykach; bądź indukowanym nadprzewodnictwem w topologicznym izolatorze w bezpośredniej bliskości nadprzewodnika. W szczególności możliwe jest modyfikowanie właściwości jednego materiału poprzez drugi, co może zostać wykorzystane w nowego typu prototypowych przyrządach elektronicznych (spintronicznych) z bardzo małym zużyciem energii.

Kombinacja materiałów topologicznych z nadprzewodnikami prowadzi do uzyskania tzw. fermionów Majorany - złożonych kwazi-cząstek, które z powodu unikalnych właściwości są potencjalnie użyteczne do zastosowań w komputerach kwantowych.

W niniejszym projekcie proponujemy wytwarzanie i badanie kwazi-jednowymiarowych nanostruktur (nanodrutów), w których w związku z dużym stosunkiem powierzchni do objętości, efekty związane z topologicznie chronionymi stanami brzegowymi są dużo silniejsze od tych występujących w kryształach objętościowych i cienkich warstwach. Nanodrutę będą w całości wytwarzane w jednym urządzeniu – układzie do epitaksji z wiązek molekularnych (ang. *molecular beam epitaxy* (MBE)). Urządzenie tego typu wytwarza cienkie monokrystaliczne warstwy ultra-czystych materiałów, zarówno pojedyncze warstwy jak i wielowarstwowe heterostruktury zawierające materiały różniące się od siebie (np. pod względem parametru sieci, składu chemicznego, struktury krystalicznej). Wzrost MBE odbywa się w warunkach ultrawysokiej próżni, co jest niezbędne do wytworzenia materiałów o jakości zapewniającej możliwość obserwacji efektów związanych z topologicznie chronionymi nośnikami ładunku elektrycznego.

Otrzymane nanostruktury będą badane w Instytucie Fizyki PAN w Warszawie przy użyciu nowoczesnych urządzeń pomiarowych, takich jak skaningowy i transmisyjny mikroskop elektronowy, nadprzewodnikowy interferometr kwantowy i inne.